

DOSSIER

Obstetrische fistels in Democratische Republiek Congo

Auteur : Dr. Charlotte Nzeyimana – Raadgeefster Volksgezondheid
voor Artsen Zonder Vakantie

Datum : 26/4/2022

Een obstetrische fistel is een abnormale verbinding die ontstaat tussen de urineblaas en de vagina en/of de endeldarm en de vagina. De aandoening is voornamelijk het gevolg van een zeer lange arbeid of een bevalling met complicaties waarbij de kraamvrouw niet tijdig de nodige verloskundige en neonatale zorgen krijgt toegediend. Een van de fysieke gevolgen van een obstetrische fistel is een permanent verlies van urine of ontlasting via de vagina. Vrouwen die op het platteland of in urbaan-rurale gebieden wonen, zijn het kwetsbaarst. In het bijzonder tienermeisjes die op jonge leeftijd zwanger worden, zijn fysiek onvoldoende ontwikkeld (onvolgroeid bekken) en lopen het grootste risico. In een gezondheidssysteem dat geen kwalitatieve zorgverlening garandeert, kunnen obstetrische fistels ook te wijten zijn aan een foutief medisch ingrijpen – denken we maar aan een slecht uitgevoerde keizersnede – of aan ondermaatse werkomstandigheden (gebrek aan apparatuur, elektriciteit enz.).

Een obstetrische fistel legt een psychosociale druk op de schouders van de getroffen vrouwen. De onaangename geur die hen achtervolgt, levert hen meer dan eens vingerwijzingen op. Sommigen worden verdacht van hekserij, door hun echtgenoot of partner verstoten, in de steek gelaten door hun eigen familie of uit gemeenschap verbannen. Ze komen in een sociaal isolement terecht, met toenemende armoede en psychisch lijden tot gevolg. Deze vrouwen leven vaak jaren, om niet te zeggen decennialang in deze ellende, omdat ze niet het geld hebben voor een behandeling. Zonder behandeling leidt deze aandoening ook tot chronische gezondheidsproblemen, zoals huidinfecties, nierfalen en op lange termijn zelfs tot de dood.

De Wereldgezondheidsorganisatie ([WHO](#)) schat dat meer dan 2 miljoen jonge vrouwen in Azië en Sub-Saharaans Afrika door het leven moeten met een niet-behandelde obstetrische fistel. Wereldwijd komen er jaarlijks tussen 50.000 en 100.000 nieuwe gevallen van obstetrische fistel bij. Men gaat ervan uit dat ongeveer 1/10 (5000 tot 7000 vrouwen/jaar) daarvan alleen al in DR Congo voorkomt. De fistel, veroorzaakt door een foutief medisch ingrijpen is er helaas een niet te verwaarlozen ziekteoorzaak, die in aantal nog steeds toeneemt.

Aangezien de obstetrische fistel zo goed als verdwenen is in de rijkere landen, vormt deze problematiek een van de meest schrijnende voorbeelden van ongelijkheid als het gaat om de toegang tot gezondheidszorg. Het is een aandoening die nochtans kan worden voorkomen. In de meeste gevallen is een fistel behandelbaar, tenminste als de lacunes in het gezondheidssysteem op het vlak van verloskundige basisbehoeften worden aangepakt. De obstetrische fistel treft overwegend vrouwen en meisjes die in extreme armoede leven, en dan vooral zij die ver van de medische centra wonen. Dat zij nergens snel terecht kunnen voor een medische behandeling, is niet alleen een aanslag op hun gezondheid en waardigheid, maar vormt evenzeer een schending van hun fundamentele rechten.

Artsen Zonder Vakantie is actief in DR Congo waar de ngo globaal meebouwt aan een kwaliteitsvolle, beschikbare en toegankelijke gezondheidszorg voor iedereen, met bijzondere focus op de kwetsbaarste groepen. AZV bepleit in het bijzonder een betere kwaliteit van de verloskundige zorgverlening om de obstetrische fistelproblematiek uit de wereld te helpen, door middel van een capaciteitsversterking van de voorzieningen en zorgverleners.

In DR Congo verstrekt Artsen Zonder Vakantie samen met dr. Dolores Nembunzu en haar team theoretische en praktische opleidingen, zodat de lokale partnerziekenhuizen over een chirurgisch team kunnen beschikken. De bedoeling is dat de arts, anesthesist en twee verpleegkundigen (operatiezaal, ziekenafdeling) van dit team systematisch eenvoudige obstetrische fistels kunnen behandelen. Daarnaast beoogt de organisatie de invoering van een kwaliteitsbeheersingsprogramma om verloskundige chirurgische ingrepen enkel door gekwalificeerd personeel te laten uitvoeren.

Deze inspanningen moeten in de eerste plaats de glimlach terugbrengen op het gezicht van vrouwen die van een fistel hersteld zijn. Daarnaast gaat bijzondere aandacht uit naar preventie in de vorm van kennisopbouw voor vroedvrouwen en andere eerstelijnszorgverleners over het gebruik van het partogram. Andere aandachtspunten zijn de bewustmaking rond het uitstellen van de eerste zwangerschap en het aankaarten van nefaste traditionele praktijken die sociaal-cultureel zijn bepaald, zoals bijvoorbeeld de eerste bevalling die thuis 'moet' gebeuren.